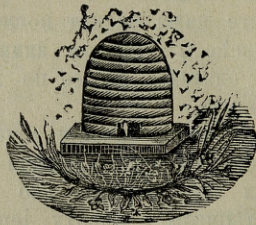

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:
Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Иван Маширевић

Бр. 6.

Изази једанпут ме-
сечно

Цена је листу на годи-
дину 2 ф. или 5 дин.

Година
I.

Пчеларски календар

МЕСЕЦ МАРТ

У овом месецу можемо се надати, да ће бити тако лепих дана, да можемо прегледати све кошнице. При прегледању треба видети има ли свака кошница довољно меда, јер треба знати, да се сад мед сваким даном све више троши на исхраћивање легла. Ако нађемо, да која кошница нема довољно меда треба јој додати онако као што смо то месеца фебруара описали. Даље треба видети у свакој кошници како стоји са леглом, и према томе знаћемо стање матица.

Ако нађемо, да је која кошница ослабила, најбоље ћемо учинити, ако је спојимо са другом слабом кошницом.

У овом месецу на леним и топлим данима пчеле излећу пред лето на игру.

У шпри често по неке пчеле падају на земљу, па ако је она још мокра или још снегом засрта, није добро по пчеле, јер многе са ње више и не устану, него од хладноће умру.

Зато пчелар треба свој пчелињак да очисти од снега, да се не топи у пчелињаку. Многи пчелари добро чине, што застиру у то доба свој пчелињак сламом, да се пчеле не смрзну на голој земљи.

Неки пчелари врло добро чине што се нађу у пчелињаку око својих пчела тада, кад оне излеђу, па кад примете коју пчелу, да је пала или да мили по земљи, они је подигну мало је загреју и цусте је у кошницу која је слаба. Тиме пчелари много ураде, јер у ово доба је свака пчела врло скупа.

Сваким даном расте наша радост посматрајући, како сунчана топлина буди пчеле и цвеће из мртвила зимњег; како се тек обрадујемо кад већ у марту опазимо, да се по нека пчела врати у кошницу са прашком на ногама.

У овом месецу пчеле много требају воде и прашка.

Да пчеле не лете далеко од пчелињака по воду, добро ће учинити пчелар, ако се сам зато постара као што је већ речено, јер тиме ће му остати многа пчела у животу, јер иначе пчеле водоноше многе се у ово доба посмрзавају и подаве.

У овом месецу не мора се додавати вода у кошницу, као што смо о томе говорили у прошлом броју, него се може метнути у пчелињак који судић са водом и у воду метнути маховине или иверја. На топлим данима налетаће пчеле на те судиће и носити воду.

Припртљај празне кошнице за ројидбу, да не дочекаш ројење непришраван.

Иван Маширевић.

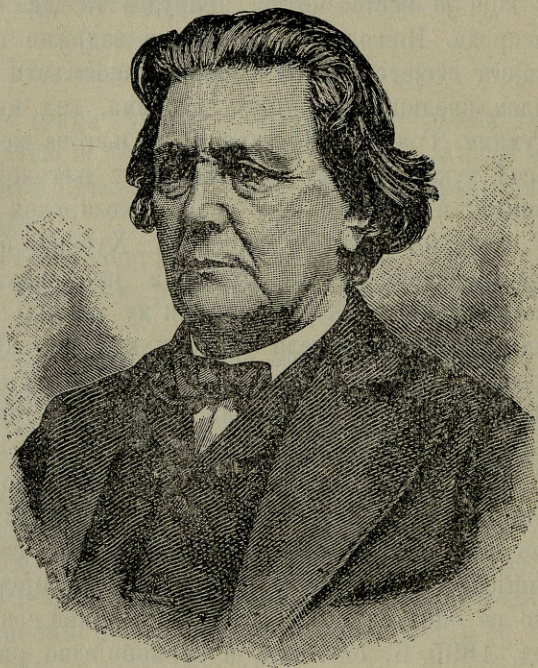

Лоренцо Лорен Лангстрот.

Лоренцо Лорен Лангстрот родио се у Филаделфији у Америци 25. дек. 1810 г. Још као дјечак забављао се инсектима особито мравима посматрајући живот и рад њихов, док су његови вршњаци проводили своје дјетињство у игри. Свршивши богословију добије маја мјесеца 1836. г. мјесто за пастора у конгресионалистичкој цркви у Анверсу у држави Масачузету, а августа се те исте године и ожени. Страст за мравима и другим инсектима међутијем се стишала, али год. 1837. видјевши на столу једнога својега друга стакло с медом замоли тога својега друга да му покаже свој пчелињак. Видјевши пчелињак својега друга оживи му поново пређашња страст и одмах како дође кући купи двије пуне просте кошнице. У први мах било му је познато само Вергилијево дјело појетичко о пољској привреди, гдје се говори и о пчели. Доцније се упознао са „Новим посматрањем пчеле“ од слијепога Фрање Хубера и са дјелом Dr. Бевана о пчели, које је изашло 1838 г. у Лондону. Изучивши дјела Хубера и Бевана почео је да размишљава како би

устројио кошницу, која би била најудеснија за радњу око пчела. И заиста октобра 1851 г. изумије оквира и истога мјесеца 1851 у својем журналу написао је ово: „Ја сам увјерен да ће моји оквири нови покрет у пчеларству изазвати, јер ће се њима много олакшати радња око пчеле и куд и камо увеличати приход од пчеле“. Лангстрот у то вријеме није знао за Берзона ни за напредак у пчеларству у Германији, којему је ударио темељ Берзонова теорија и његова кошница. Лангстрот изумио је дакле са оквирима кошницу, која се одозго отвара и има покретно дно. Год. 1852 15. јан. добио је патенат на своју кошницу.

Берлеш је њешто доцније изумио такође оквира у Немачкој не знајући да је Лангстрот у Америци већ прије њега оквира изумио. У једном америчком журналу водила се распра 1872 г. коме првенство припада да је прије изумио оквира и из те расправе види се јасно да првенство припада Лангстроту. Бер-

Лоренцо Лорен Лангстрот.

зонова кошница у Европи, а Лангстротова кошница у Америци начиниле су велики обрт и напредак у рационалном пчеларству. За кратко се вријеме раширила Лангстротова кошница по свијем крајевима Америке, гдје год се пчелари. Највећи пчелари, који су у велико пчеларили, који су с масом кошница пчеларили, као што је Адам Грим и Квинби, усвојили су на својим огромним пчелињацима одмах Лангстротову кошницу и начин пчеларења Лангстротова. Год. 1852 изашло је прво издање Лангстротова

дјела с натписом: „Пчела и кошница“. У том је дјелу сасвијем тачно описана Лангстротова кошница. Год. 1856. изашло је од тога дјела поправљено и сасвијем раширено издање, а год. је 1859 поново стереотипно прештампано. Од тога времена изашло је множина извода из тога дјела без икакве промјене. Год. 1858 у Оксфорду у држави Охију подигне Лангстрот пчелињак у компанији са својим сином. Са овога пчелињака брао је он гдјекоје године до десет хиљада франака само за продане матице. Али смрт његова сина и ужасна главобоља, од које је често патио принуди га да сав свој пчелињак распрода. Неколико је кошница задржао и држао у врту код својега сусједа, да би се могао забављати са својом драгом и милом пчелицом у онијем часовима, кад му ужасна главобоља одумине. Год. 1873. умре му и његова жена, која му је била десна рука, која му је помагала у његовој огромној кореспонденцији и која му је у послу пчеларском и његовој болести то исто била што је слијепоме Хуберу била његова жена. Кад је болест његова ухватила јачи мах, одселио се он к својој старијој кћери и кад би му кадгод болови у глави намах попустили, одвели би га у врт на свјеж ваздух, али су га тако морали намјестити у врту да не види својих драгих пчелица, јер их не могаше од жалости гледати. Као што сам каже у својој автобиографији, из које и ми ово црпемо, сав је живот његов био јадан, јер је већа половина његова живота прохујала под великим теретом ужасних физичких болова. Као што се види из једне биљешке, коју све новине пчеларске донијеше, Лангстрот је у пошљедње вријеме оздравио и примио се опет службе пасторске у цркви конгресионалистичкој. Год. 1895 6. окт. кад је проповиједао ријеч Божју у цркви дејтонској у држави Охију, удари га капља и умре. Својим изврским дјелом пчеларским и својом кошницом подигао је он себи вјечити споменик. Што је Ђерзон и Берлепш за пчеларство у Европи, то је Лангстрот за пчеларство у Америци, зато га и називају Американским Ђерзоном. Лангстрот је отац рационалнога пчеларства у Америци, он је подигао рационално пчеларство на такву висину, на којој се данас налази; зато његове заслуге за пчеларство цијене сви образовани пчелари цијелога свијета. И ако би се оквири у кошници кадгод замијенили њечим другијем још рационалнијем, ипак

ће се Лангстерово име увијек спомињати у цијелом свијету пчеларском. Слава му.

Гл. уредник.

Како да се рашири и утврди рацијонално пчеларство у нашим крајевима ?

Свима пријатељима пчеларства

приказује

Иван Маширевић.

Држим да је сваки уверен о томе да је пчеларство корисна наука и пољопривредна грана, зато ја не ћу овде говорити зашто треба ширити рационално пчеларство него како

О томе пак треба говорити, јер пчеларство особито рацијонално код нас још није развијено ни близу онако, као што би могло бити

Посматрајући како се рацијонално пчеларство развило код и до овога степена или ако проучимо историју развитка рацијоналног пчеларства код других народа као Немаца, Француза, Енглеза и т. д. и особито најновије доба код Мађара, видећемо, да се оно најбоље развијало помоћу пчеларске литературе, друштава и школа.

Код нас је било пчелара и пчеларило се, али факат је да се пчеларство почело живље развијати тек пре двадесет година кад је Јован Живановић почео писати о њему и кад је почео предавати о њему.

Кроз тих двадесет година видимо да се потврђује она изрека да је сваки почетак тежак, јер ту видимо да се покрећу листови „Привреда“, „Пчела“, „Домаћи Лист“ и сви поред свога доброг садржаја и уређивања па и ако беху једини своје врсте морају да престану, јер нема их у довољној мери, који се интересују за напредак тих листова а нема ко да потпомаже материјално те листове дотле, док они сами не умноже број читалаца и претплатника.

Ми видимо да се покушаји чине да се дође до друштва пчеларског, које ће имати сврху да распростире рацијонално

пчеларство, али опет разне препреке сметају и покушаји остадоше без успеха.

Но ти сви покушаји ипак нису остали са свим баш без успеха, јер ипак колико толико су умножили бар број пчелара. Од свега мислим да су најбоље средство за распрострањање пчеларства била предавања проф. Живановића на богословији Карловачкој, јер томе нису сметали они узроци који су листовима и друштвима.

Нема сумње, да су ово били најбољи путеви за успех и тих путева се морамо држати и даље. До листа смо хвала Богу дошли помоћу дарежљивости српског мецене Његове Светости заштитника овог листа, па ако је Богу воља, лист ће напредовати и сврху постизавати.

Предавање у богословији хвала Богу такође трају и данас проф. Живановић живом речју поучава данашње богослове у пчеларству, да и они могу доцније поучавати своје ученике — своју паству.

Овим се што имамо још задовољити не можемо. Пре свега морамо се трудити свим силама, да дођемо до *српског пчеларског удружења!*

О прекој потреби истога не треба много ни говорити ни доказивати. Треба само да се чују одзиви пчелара са свих страна и можемо се надати да ћемо таково друштво и остварити, а добре последице таковога друштва брзо ће се приметити. Из тога друштва као центра разливаће се на све стране рацијонално пчеларство. Кад сазре ова мисао, ми ћемо у договору са одличнијим пчеларима изнети предлог и позив на скупштину у одређено место.

Кад би се дакле остварило и ово друштво, имали бисмо главне покретаче за рацијонално пчеларство мислим овде пчеларски лист, пчеларско друштво и нашу карловачку богословију.

Али то није доста, пчеларство треба да је у нашим крајевима развијено релативно исто тако као што је код најнапреднијих народа н. пр. код Немаца тим пре, што су и крајеви, у којима ми живимо особити за пчеларство и колико бољи од севернијих крајева Зато да то створимо морају нам власти бити наклоњене и потпомагати наше предлоге и наша дела.

У првом је реду један велики недостатак тај, што немају сва места добро уређене школске вртове. У комуналним школама у Хрватској и Славонији и како тако, јер се ипак води мало надзор а на то се и троши, и учитељи се за добар успех награђују.* У нашим школама то нема и ако се учитељ и бави још воћарством или пчеларством, то је више његово приватно занимање, на које он не позива децу.

(Наставиће се.)

Како се прави вештачко саће.*

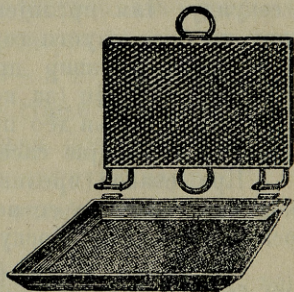
Носле Мерингова изналаска пчелари и вештаци изумеше читав низ разних справа како се може правити вештачко саће. Ја би протегав ову књижицу кад би говорио о свима потребним и непотребним справама за вештачко саће и начину како се којом прави саће; зато ћу се ограничити и говорићу о најбољој и најпрактичнијој справи за обичне пчеларе, који требају вештачка саћа за своју потребу а то је:

Ричеова преса

С јесени године 1883. измислио је ову пресу Б. Риче галванопластичар из Бибераха у Баденској.

Као што нам слика казује изгледа преса као корице од књиге. С једне и с друге стране изнутра отиснути су облици основе од радиличких ћелица у металне плоче. Те плоче су од бакра пак су превучене никлом да бакар не оксидира (т. ј. да се не хвата зелени камен).

Та справа се може правити у потребној величини колики су оквири у којим кошницама и једна справа н. пр. за американку величине 27×28 см. стоји 14—15 фор. Ова Ричеова преса најраспрострањенија је и има је сваки бољи пчелар, коме треба вештачког саћа.

Ричеова преса за вештачко саће.

* Види „Školski Vrt“ извештаји 1896.

* Ово је одломак из II. свеска пчеларске библијотеке: *Восак и вештачко саће од Ивана Машпретика*. Ми препоручујемо овај други свезак свијем пчеларима, јер га је писао човек трудољубив и неуморан као што је и наша пчелица, и што смо ту књижицу с великим задовољством прочитали, те о којој можемо без икаквога дугога премишљања најповољнији и најљепши суд казати.

Децембра пр. године добио сам и ја ту справу, која је била по броју 11283. из Ричеове радионице. С том справом са успехом радим и могу је сваком нашем пчелару препоручити.

Њоме се овако ради:

Узме се чист восак и метне се у један суд (од лима) у коме има мало чисте воде и онда се стави на ватру да се топи. Ватра не сме бити нагла да восак не почне врити, јер врењем и од нагле ватре восак губи боју што смо већ напред споменули.

Затим се намести један сто поред огњишта на ком се топи восак тако да кад станеш испред њега, мора ти восак бити са десне стране. Сто мора бити раван тако да кад метнеш на њега пресу, мора лежати водоравно. Да се не би преса и најмрње нагла на коју страну — може бити и од воштаних мрва — подметне се под пресу удвостручена или утростручена наквашена крпа. Кад си то спремио, онда мораш имати течност, којом се изнутра маже преса да се не би восак хватао за њу. Та течност се начини овако: Узми три дела шпиритуса, један део меда, и два дела воде и то све измешај.

Осим тога спреми један обичан нож да ти је при руци. Кад си тако све спремио онда левом руком одигнеш горњи део пресе као кад би корице од књиге отворио, а десном заграбиш у једну повећу кашику толико растопљена воска с којим можеш прелити целу површину дољег дела пресе. Ово мора брзо ићи у секунду. Чим прелијеш воском једним замашајем целу површину, ти брзо спусти горњи део и заклопи, сувишак воска изаћи ће из пресе у оквир пресе и ти га исеци у суд са воском. Мало нека постоји (за који минут) да се охлади, и онда одигни сасвим горе горњи део пресе, а њиме ћеш издићи и саће. Потом узми нож и окрајке сасеци и одлепи руком сат.

Пре сваког преливања воском, мораш справу нақвасити оном течношћу, да се не би сат заленио. Кад преливаш пресу воском пази да на воску нема пене, ако има а ти опени.

Ово је врло прст и занимљив рад, и чим више радиш све ћеш брже и боље радити. На немачким изложбама се често пчелари надмећу за награду, који ће за један сахат више саћа начинити. Наравно да ту стоји до окретности и вештине.

Нешто о чуми код пчела.

Благодарећи на гостопримству милом ми „Срп. Пчелару“ на овом ћу месту испричати један случај из моје почетничке праксе, о чуми пчелиној, а који ће користити најпре невештом почетнику, а за тим и сваком оном

пчелару, који није срећом искусио ову несрећу на свом кованлуку.

У месецу августу појави се болест пчела мога суседа и то: чума пчелиња — трухлеж полага.

Једнога дана дође мој сусед к мени да прегледа и моју кошницу, и при прегледању рече ми, да је и моју кошницу посетио тај немио гост. Мој сусед, као старији пчелар, увераваше ме да се болест заиста налази у кошници, што се познаје по угнутим и црним поклопцима ћелија, па ми из таквих ћелија извади и неколико модрих црви, за које ми рече и да заударају.

Као почетнику беше ми мало шта и познато, а о овој болести баш ништа, само ми тада беше жао ових вредних створова, које рука Преплагог Творца створи на велику корист човечју. Али ипак не клонем и тврдо се решим, да лечим моју кошницу од те болести, у толико више, што сам имао само једну, па сам хтео да покушам сва препоручена средства и рецепте, те да видим, шта ће најпосле бити.

Жртва нисам жалио и одмах употребим рецепте из Гавриловића „Пчеларства“. Највише сам употребљавао камфорни сируп (шећерни раствор и камфор растворен у спирту).

Кад год бих прегледао кошницу — а то сам чинио сваки други дан — нашао бих онакво исто стање као и пре.

Кад је матица престала са ношењем јаја (у II. половини септембра) саће у мојој кошници беше потпуно здраво.

Зазимљавање извршио сам 22. октобра (по старом) и ипак беше све — исправно.

За време лечења обилазих и пчелињак мога суседа, који се својски заузимаше око лечења. Али све беше бадава, он мораде 6 својих најбољих кошница да утамани, а само је 2 оставио за запат, у којима изгледа као да је болест престала. Али ће пролеће показати да ли је болест престала.

Горе поменуто дало ми је повода да верујем, да заиста није било болести у мојој кошници. Јер ћелице са угнутим, црним поклопцима, и из њих извађени — модри — црви не могу нам увек послужити као доказ чуме пчелиње. А то за то, што црв претварајући се из „лутке“ у пчелу мора у последњој метаморфози да буде више модар (загасит) а за тим црнкаст, и тада је већ и пчела оживела. У исто време

и поклопац на ћелици постаје све тамније боје, а отуда се да закључити да је саће угаситије боје, што је год старије. А да је било болести код мојих пчела, без сумње би и оне отишле трагом пчелâ мога суседа, који имађаше много више средстава за лечење и удобности од мене.

За то напомињем сваком оном, а нарочито почетнику, да по горе реченим знацима не узнемирава своје пчеле кадовима, прскањем и осталим.

Баш ако сумња у неку кошницу, исту нек одвоји од пчелињака на 2—3 km. и нек је остави самој себи. Буде ли имала трухлежа, то ће после неколико дана видети у својој кошници не само угнуте и црне поклопце на ћелицама, већ и саме ћелице биће распаднуте у једну пиктијасту масу, а дуварови ћелица, кад их се дотакнемо, развлачиће се као неки конци. У исто време, док још није отворио кошницу, смрад ће га из исте тако рећи задавити.

То су битни знаци ове болести.

Такву кошницу не треба ни враћати на кованлук, већ је одмах утаманити, јер ће више труда и лекарије стати, него што би ти она користи донела. Кад се „народ“ утамани, кошницу ваља добро опрати и дезинфиковати. Руке увек ваља добро опрати пре него што би се отпочео какав рад око здравих пчела да се болест не би пренела.

Рад. Кречковић.

Инстикат код пчела.

Као што се може видјети из моје књиге „Српске Пчелар“, ја сам, занесен пчелом и пчеларством држао у својим ранијим годинама да пчеле раде све по својој памети и вољи. Не мислим о том данас како сам некад мислио и како сам то разложио на стр 182. у својој књизи „Српски Пчелар“ о „духовној страни у пчела“. Истина наш народ каже: „Ум царује, а памет имају и све животиње“, али ја овдје под том ријечју *памет* данас не могу у тој реченици ништа друго разумјети него инстикат. А и најновија испитивања у природним наукама не признају инсектима да раде по својој памети и да имају своју вољу. Ја ћу овом

приликом потврдити засад једним примјером. На мојем пчелињаку свакога љета направимо неколико вјештачких ројева и то од онијех американки, које имају младе матице од једне године. А онијем пак американкама, које имају маторе матице од три године, матице потучемо пред главну пашу. То радимо да дођемо до младих матица и до више меда. Неколико пак американки оставимо са маторим матицама покушаја ради да ли ће те маторе матице дочекати и доживјети друго љето. Неке заиста и доживе друго љето, али некима већ у јулију исте године нестане трутовскога семјена из сјемењаче (*reserculum seminis*). Те матице, које су потрошиле сјеме трутовско из сјемењаче, почну наравно носити сама неоплођена (трутовска) јаја. Па тако се прошлога љета десило и на мојем пчелињаку, да је било четири до пет Американки, у којима су матице носиле само неоплођена јаја. Кад би мој син Жарко долазио у вече са пчелињака, казивао би ми шта је све радио онога дана на пчелињаку, па би једнога вечера споменуо да је опазио да има неколико Американки, у којима матице носе само неоплођена јаја. Казивао би ми да су јаке Американке и да би се могло, кад им се матице неплодне прво потуку, до младих матица доћи, кад им се јаја пчелиња или младо легло пчелиње из других Американки дода. Тијем бисмо дошли до више меда него кад бисмо им одмах додали младе оплођене матице. Па добро — ја му одговорим — додај им дакле јаја или младога легла из других кошница кад им прво потучеш маторе неплодне матице. Тако је и било; потукао им је матице; додао им је јаја, а некима младога легла, али је сметнуо с ума трутовска јаја и трутовско отворено легло прије да извади, што су маторе неплодне матице сада већ убијене залегле. Па шта је било? Пчеле нијесу изводиле матичњаке из јаја пчелињих или из пчелињих ујева него су изводиле матичњаке из трутовских јаја и ујева са својих сатова. Из тога видимо јасно, да пчеле не раде по својој памети и по својој вољи, јер кад би то било, онда би требале да изводе матичњаке из додатих пчелињих јаја и ујева. Али оне не чине то, јер не знају мислити, него су просто привезане мирисом за она јаја и ујеве, која су од њихове матице. Из тога се случаја јасно види како пчеле не раде по памети и по својој вољи него по инстинкту. Из тога такође пчелар црпе

наук за своју праксу, да мора таким кошницама повадити све легло њихово трутовско, па онда тек додати им из другијех кошница пчелиња јаја или млада пчелиња легла. Онда пчеле не могу никуд него морају из пчелињих додатих јаја изводити матичњаке, јер их сад ништа не веже за пређашњу своју матицу.

Јован Живановић.

Дописи „Српском Пчелару“

Са ушћа Босута из Посавине. — Ево ме из овога дела Посавине, где се тихи Босут улива у валовиту Саву, која кад надође, поплави поља и ливаде, натопи их, да још бујније процветају, а тиме обилнија медљана сока дају нашим неуморним пчелицама, за чију сам љубав баш и дошао у ово романтично сеоце Босут. Па ево хоћу поштоване читаоце овога јединога нам милога пчеларскога листа да упознам са појединим пчеларима и њиховим пчелињацима из места и околине. Овомештани пчеларе искључиво са вршкарама. Док ја овамо дошао нисам, веле, да нису ни видели ђерзонака. Колико сам ја за сада успео, да им омилим пчеларство, види се већ по томе, што се њих неколико непчелара почели већ бавити пчеларењем, а да ли ћу успети омилити им и ђерзонку, а нарочито американку конструкције г. проф. Живановића — време ће показати. С похвалом морам споменути ратаре Стевана Бродалића, Живана Миражића, Цветина Богдановића и Срету Малечевића, који у велико пчеларе, а од свију се највећма одликује Боја Исајловић, који је својим плетарама и лепи, удесни пчелињак саградио.

Рача. — Хвале вредни су пчелари Лазар Миловановић, Мирковић, Дане Вуцић, а и бивши учитељ г. Т. Љубинковић (сада у Мохову) почео је и са Живановићевком. Осим тих има их, који држе кошнице, тек да их утуку ради меда за кућу. — Ова два села према доста доброј наши мало се баве пчеларењем, а ово би им лепе користи могло донашати нарочито онда, кад летина од мошаве пострада. Надам се да ће љубав према пчеларењу са мога пчелињака прећи и на мештане и околину, те ће опет доћи оно старо доба, да ће се у оба ова села у велико пчеларити, као што веле, да су њихови стари пчелари — али да Бог да ми са — ђерзонкама.

Кузмин. — Од свију посавских села рекао бих, да се овде онајвише пчелари. Овде има подоста пчелара, који и преко 50 ком. пресада остављају, а ти су: Ђока Адамовић, Игњат Илић,

Арсен Ребић, Ђукић и Павле Марић ратари, а хвале вредан је и Богдан Цветинчанин ратар и Лазар Јосимовић ципелар, који пчеларе и са Ђерзонкама, али на жалост са најтежим — берлепшевим системом. А највећу хвалу заслужују свештеник старина преч. г. Павле Борић и умировљени надлугар г. Урош Ребић, који увелико пчеларе са Ђерзонкама и то већином први албертијевим системом, а други американком Живановићевком, коју и сам прави. Има их такођер још и мањих пчелара, а наиме учитељ г. Јован Павичић почетник-пчелар. — Сви су ови пчелари од заната, јер знају, да „на осовини мед роди“ за то и пренашају своје кошнице са наше на пашу.

Мартинци — Хвале вредна су два умна пчелара и то Урош Марици са Живановићевкама и трговац Донат са берлепшевим системом. Обојица увелико пчеларе Међу њима полетаре тамошњи поштар и учитељ г. Лазар Цвејић почетници — пчелари. Има их још доста који пчеларе са обичним кошницама увелико, као и у суседним селима Грку, Кукујевцима, Моровићу, Јамини и т. д. За Лаћарак ми је споменути, да их има око 60 главних пчелара, од којих и ратара има, да Ђерзонкама пчеларе — но за овај мах нисам им могао имена сазнати. Па и у самој Митровици има доста пчелара, а тако исто и у Јарку. Ту је краси пчелињак учитеља г. Милана Кошовића са 100 ком. кошница албертијеве системе. Па пчелињак г. Латинкића на младога свештеника преч. г. Светолика Змејановића, који нек нам је за пример и сам Ђерзонке прави, па још многи други пчелињаци. Ево вам драга браћо пчелари у главном извештаја из овога дела Посавине, где се, рекао бих, онајвећма пчелари разуме се плетарима. Но дао би добри Бог, да и американка Живановићевка заузме своје достојно место на појединим нам пчелињацима, а на корист нама и нашим!

Миливој Чудомировић,
учитељ и пчелар.

К њ и ж е в н о с т

— „Hrvatska pčela“. Уредник „Хрватске пчеле“ приказујући својим читаоцима мој спис „На осовини роди мед“ вели пошљетку „Цијена је овом свеску 15 новч., па ако није и ова пчеларска библиотека, попут „Српског Пчелара“, намијењена само српским пчеларима, тада тај свезак препоручамо и нашим хрватским пчеларима“. Ми се чудимо уреднику „Хрватске пчеле“ на оваковом завршетку његова приказа. Ако се српски пчеларски лист зове „Српски Пчелар“ и ако у том „Српском Пчелару“ има лијепих, поучних чланака за пчеларе, онда је заиста чудно да га уредник „Хрватске пчеле“ не смије препоручити само за то хрватским пчеларима што

се зове „Српски Пчелар“. Исто би тако било смијешно и чудно кад бисмо ми казали: За то, што се Хрватски пчеларски лист зове „Hrvatska pčela“ то га ми не можемо препоручити српским пчеларима. Али ви г. уреднице! треба да знате да пчела и пчеларство носи мир љубав и слогу међу народе. Прави су пчелари узвишени над задјевичама народносним. Прави пчелари воле свој народ, али поштују и друге народе. Ја волим Пољака Ђерзона, највећег пчелара свију времена, ја волим Нијемца Берлепша, ја волим Енглеза Кована, ја волим Американца Енглеза Лангстрота, ја волим Руса Dr. Александра Михајловића Бутлерова, ја волим Талијана Сарторија, па ја волим и Хрвата Мушкардина, јер преко њихових дјела упознао сам се ја са неуморном пчелицом, која нам својим радом и животом непрестано даје примјер, да је наш спас у раду и слози. Ја не бих смио а да не препоручим Србима Берлепша за то, што је он писао својега „Пчелара“ само за Нијемце; ја не бих смио а да не препоручим Србима Американца Енглеза Лангстрота за то, што је он писао свога „Пчелара само за Американске Енглезе и т. д. Руси се не срде на њих што су они писали сваки за свој народ него су и једнога и другог превели на свој руски језик. Ја се дакле не могу доста начудити уреднику „Хрватске пчеле“, који је као пчелар изашао у својем листу с онаким назорима заборавивши још к тому да сам ја четрнаест, петнаест година можда највише писао и радио на његовој „Хрватској Пчели.“ Нама је уредник „Хрватске Пчеле“ учинио тијем неправду и изазвао нас је да ћемо казати још нешто што иначе не бисмо казали. Прије годину дана послао сам ја уреднику „Хрватске пчеле“ анонсу о својој кошници „Американци“, али он је не хтједе штампати у својем листу, премда у исто вријеме у својим новинама сам главом препоручује пчеларске ствари Прокопа и Шульца из Фридриханда и Антона Вагнера из Хецендорфа код Беча. Г. уредник „Хрватске Пчеле“ има пред собом и цјеновник са мојега пчелињака, па га не ће да препоручи својим читаоцима. То ваљда чини из захвалности што сам ја највише писао кроз толико година у његову листу „Хрватској Пчели“. Ја не ћу даље тумачити, зашто тако чини уредник „Хрватске пчеле“, али морам казати да је при свем том Американка највећма раширена по Хрватској од свијех других ђерзонака. То ја могу потврдити писмима; а то ће потврдити и г. Марко Воркапић путник учитељ из пчеларства у Хрватској у својем извјештају на високу владу. Ми све то не бисмо спомињали да нас није изазвао г. уредник „Хрватске Пчеле“ оном неупутном реченицом у својем приказу о нашој књижици: *На осовини роди мед.*

Гл. уредник.

— Изашао је и II. свезак српске пчеларске библиотеке, коју је покренуло уредништво овога листа у корист ширења рационалнога пчеларства. Књижица носи наслов: **Восак и вештачко саће** (са сликама) написао **Иван Маширевић**. Издање и штампа Српске манастирске штампарије Ср. Карловци 1897. Цена 15 новч. стр. 24.

Садржина се дели на два дела, на први о воску и на други о вештачком саћу.

У првом делу говори се: 1. Како постаје восак? 2. Восак као употреба особито у хришћанској цркви. 3. Како се добива чист восак? 4. Како се може познати да ли је чист или кварен восак?

У другом делу говори се: 1. О вештачком саћу. 2. Јован Мериинг изналазач вештачкога саћа. 3. Корист и употреба вештачкога саћа. 4. Како се прави вештачко саће. 5. Како се чува и разашље вештачко саће? 6. Како се умеће у оквире вештачко саће? Уз садржину има и девет слика.

Књижница може занимати не само пчеларе него свакога особито свештенике својим првим делом.

— Ко зна руски тому препоручујемо књигу најславнијег американоског пчелара Лагстрота, која је на руски преведена под натписом: Пчела и Улей сочинение Л. Л. Лагстрота, пересмотрѣнное, дополненное и переведенное на Французскій языкъ Ш. Даданъ. Переводъ подь редакціею Г. П. Кандратьева съ его предисловіемъ и примѣчаніями второе издание съ 124 рисунками. С-Петербургъ. Изданіе А. Ф. Девриена 1896.

П а б и р ц и

— **2. фебруара био је диван излет.** Пчеле су се сасвијем ишчистиле. Кровови од американки, грање од воћака све је ишпарано. Послије овакога излета можемо без бриге бити за своје пчелице да ће лијепо из заме изаћи.

— **Јосиф Либнер велики газда и један од највећих пчелара мађарских,** који има осам стотина ђерзонка добио је са својим напљедницима од Његова Величанства нашега краља угарско племство за особите заслуге из пчеларства за миленијску изложбу.

— **Пчеле и грозђе.** Многи мисле да пчеле чине штете виноградима кад грозђе сазре, што зрна на грозђу гризу и сок ипсавају. Истина је да се пчеле вађу на грозђу, али само кад је грозђе трухло или кад прије зољеви зрна прогризу. Пчеле кад је грозђе лијепо, здраво без зољева не могу му ништа нашкодити. Један је пчелар покушао, да то докаже и метнуо је читав грозд у кошницу на оквире, а пчеле га цијесу ни дирнуле него су га још лемом облијепиле.

Питања и одговори

I. *Питање:* Молим да ми уредништво „Српског Пчелара“ разјасни како треба правити вештачко саће. Ја како радим и како сам

научно не ваља. Ја мажем справу за вештачко саће сланином па ми се листови уплесниве ако не намажем оно се восак леши. Како дакле да радим?

Мокрин.

Петра Брџански
ратар, пчелар и баштован.

Одговор: На ово питање добићете одговор кад прочитате у овом броју чланак: *Како се прави вештачко саће?* Још боље ако прочитате целу књижицу из које је овај чланак прештампан: „*Восак и вештачко саће?*“ II. свезак пчеларске библиотеке. *Одг. ур.*

II. II. На пролеће ако Бог да кад почну пчеле излетати, хоћу ли и када ћу подсецати саће у плетарама и колико у висину и да ли од свих листова?

Жумберак.

Ј. Б. М. парох.

О.: Окрајци од саћа у плетарама често од влаге уплесниве, за то их треба подрезати да се не поквари све саће. Ово треба чинити чим отопли. Ако је саће израђено до земље, треба га у свима кошницама у половини априла подрезати са шаке зато да пчеле по нагону могу градити саће. Но не треба сувише подрезати зато, што пчелама треба празна саћа за легло и мед.

Сваки сат се не мора подрезати, пчелиње здраво и бело треба оставити а поцрнело подрезати. Тако исто треба подрезати и трутовско саће.

Прво питање није разумљиво. Ако мислите празно саће употребити за почетке, није више потребно до једног комадића од 5—10 см у квадрат, који се прилепи на среду с горње стране оквира.

Одг. ур.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Претплата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

Претплату за Србију прима Пчеларско-воћарска задруга у Београду.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају. —

Рукописи се не враћају.

Штампа Српске Манастирске Штампарије.